3.2 Openbare ruimte, water, groen, vervoer

Programma 2 Openbare ruimte, water, groen, vervoer

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	842,9	836,4	869,6	908,6	853,9
Lasten	1.132,1	1.092,3	1.068,1	1.108,7	1.056,2
Saldo Baten en Lasten	**-289,1**	**-256,0**	**-198,5**	**-200,1**	**-202,2**
Onttrekking	335,9	244,3	195,3	188,2	174,3
Toevoeging	215,8	198,6	183,7	181,2	183,7
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**120,1**	**45,7**	**11,6**	**7,0**	**-9,5**
Totaal Programma 2 Openbare ruimte, water, groen, vervoer	**-169,0**	**-210,3**	**-186,9**	**-193,1**	**-211,7**

(bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Apparaatslasten	187,5	154,2	152,8	152,3	152,3

Instructie:

De apparaatslasten in 2023 bedragen € xx. Dit is een stijging/daling ten opzichte van 2021. Dit wordt veroorzaakt door ....

Samenvatting 3.2.1 Verkeer, Vervoer en Parkeren

In 2023 zetten we extra geld in op het onderhoud van de stad. Het budget voor stadsverbetering en de groeiende stad is daardoor beperkt, hier gaan we onze inzet op prioriteren. In 2023 zetten we in verder in op het verbeteren van de verkeersveiligheid in de stad. Het verlagen van de maximumsnelheid op veel wegen naar 30km/u gaat hier aan bijdragen. We werken verder aan het autoluw maken van de stad en het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Samenvatting 3.2.2 Openbaar Vervoer

We verwachten dat het gebruik van het OV in 2023 nog niet terug is op het niveau van vóór de coronapandemie. We zetten ons, in overleg met de Vervoerregio, in om het fijnmazige openbaarvervoeraanbod zo veel mogelijk te behouden. We willen het OV voor iedereen zo toegankelijk en inclusief mogelijk maken, hiervoor passen we haltes aan. In 2023 wordt de aanbesteding van 4 emissieloze veren afgerond.

Samenvatting 3.2.3 Afval en reinigen openbare ruimte

We willen afval (op straat) voorkomen. Bewoners en ondernemers bieden hun afval op de juiste manier aan, zodat de straat schoon blijft. Wij halen het afval zo efficiënt en duurzaam mogelijk op. We maken afval scheiden door bewoners makkelijker en zorgen dat voorzieningen toegankelijk, heel, schoon en niet vol zijn.

Via het afvaloffensief richten we ons op een schone, afvalvrije stad. Dat doen we door de juiste inzamelvoorzieningen aan te bieden en ervoor te zorgen dat deze niet vol zijn, maar wel schoon en toegankelijk. We zorgen ervoor dat regels voor bewoners en ondernemers eenduidig en bekend zijn. We zetten in op het motiveren van bewoners en ondernemers en waar afval toch verkeerd wordt aangeboden, treden we op.

We zetten in op een betere scheiding van het afval door onder andere de inzameling van groente- fruit en tuinafval uit te breiden en in te zetten op een betere scheiding van karton en papier, textiel en glas en we stimuleren het bezoek aan de gemeentelijke recyclepunten.

Samenvatting 3.2.4 Beheer en onderhoud openbare ruimte

De komende jaren komt er meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de Amsterdamse openbare ruimte. Het programma Stadsbehoud is het programma om dit te realiseren; om onze verhardingen, civiele constructies en installaties functioneel, duurzaam en kostenefficiënt te onderhouden.

Bij de aftrap van de nieuwe bestuursperiode zijn extra middelen toegezegd voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en infrastructuur blijft in de komende jaren een uitdaging en er moeten keuzes gemaakt worden. Krapte op de arbeidsmarkt en stijgende prijzen voor bouwmaterialen, brandstof en energie zijn van invloed om de uitvoering en het budget voor beheer en onderhoud. Deze ontwikkelingen kunnen zorgen voor striktere (duurzaamheid) keuzes om onderhouds- en vervangingswerkzaamheden uit te voeren.

Bij de verhardingen heeft het inlopen van achterstallig onderhoud prioriteit, maar ook onderhoudswerkzaamheden op verkeersnetten en in samenhang met de groen opgave. Het areaal klimaat adaptief maken is ook van belang. Het klimaat veranderd immers en hiermee de beheeractiviteiten. Bij de bruggen en Kademuren is het van belang deze veilig en functioneel te houden. Het inhalen van achterstallig onderhoud van onze bruggen en kademuren blijft de opgave voor onze stad.Het programma Aanpak Wegtunnels Amsterdam verzekert veilig gebruik en beschikbaarheid van de wegtunnels. De bereikbaarheid van de stad blijft van belang. Bij de openbare verlichting is draait het om de beschikbaarheid van de installaties. Dit geldt ook voor de verkeersystemen. Deze installaties moeten naar behoren functioneren.

Samenvatting 3.2.5 Water

Amsterdam is een waterstad: we leven met en aan het water. De havens, het openbare water, de kades, oevervoorzieningen en sluizen moeten schoon, goed onderhouden en veilig zijn. De verdere groei van het aantal bewoners en bezoekers zorgt voor meer druk op het water. We maken meer ruimte op het water om de stad aangenamer en veiliger te maken. Met onze Watervisie en de Nota's Varen Deel 1 en 2 spreiden we de drukte op het water over stad en regio en zorgen we dat het water zo goed mogelijk beschikbaar blijft voor alle gebruikers. Het jaar 2023 zal vooral in het teken staan van de verdere uitvoering en de effecten van de maatregelen die in de Nota's Varen Deel 1 en 2 zijn aangekondigd en deels al zijn uitgevoerd (of in uitvoering zijn). Met deze maatregelen komen we tot het beheersen van toeristische drukte en overlast, een vlotte en veilige doorvaart en duurzaam gebruik.

Samenvatting 3.2.6 Groen en Dierenwelzijn

Voldoende en gevarieerd groen is essentieel voor de leefbaarheid, biodiversiteit en klimaatbestendigheid van de stad. Juist nu we meer, hoger of dichter op elkaar bouwen, moeten we óók vergroenen en het groen onderhouden en toegankelijk houden. Het groen in Amsterdam wordt intensief gebruikt om te recreëren, activiteiten te organiseren, te sporten en te spelen. Dit betekent dat het groen ook intensief beheerd moet worden om slijtage en achterstallig onderhoud te voorkomen.

In 2023 werken we verder aan:

- Meer en beter groen in Amsterdam; bv. SHP-Bovenweijks Groen projecten zoals: Brasapark, Nelson Mandelapark, Van Weteringcircuit naar Weteringpark en Knowledge Mile Park.
- Verbeteren van de biodiversiteit. bv. het project Drijfeilanden Zeeburgereiland.
- Verbeteren van groene verbindingen; bv. LaBGreen De Bretten, Verbindingen en Paden
- Renovatie van wegen, bruggen, beschoeiingen en waterkwaliteit in het Amsterdamse Bos.

Bestrijden van (boom) ziekten zoals iepziekte en plagen, waaronder de Japanse Duizendknoop.

De brede aanpak van onze voedselstrategie wordt ook in 2023 voortgezet, om de voedselproductie in de stad gezonder, milieuvriendelijker en toekomstbestendiger te maken.

Voor Dierenwelzijn zetten we in 2023 structureel in op het verlenen van subsidies voor vervoer en opvang van hulpbehoevende dieren. Voor Amsterdammers met een beperkt inkomen, is er de ADAM-regeling die tegemoetkoming biedt voor een deel van de dierenartskosten. Daarnaast wordt in 2023 gestart met het opstellen van een nieuwe agenda Dieren waarin onze ambities voor het welzijn van de gehouden en wilde dieren in Amsterdam, worden opgenomen.

Samenvatting 3.2.7 Riool en drinkwater

We voorzien alle Amsterdammers van toegang tot schoon drinkwater. We zorgen voor een goed werkende en degelijke riolering die bestand is tegen extreem weer door klimaatverandering. Daarnaast zorgen we ervoor dat het grondwater op de juiste hoogte staat.

Investeringen

Mobiliteit / Openbare ruimte

In 2023 investeren we op dit gebied orde grootte € 300 mln. Het overgrote deel hiervan zetten we in voor de noodzakelijke vervanging van infrastructuur die aan het einde van zijn levensduur is (stad zijn). Niet vervangen van deze infrastructuur zou in veel gevallen leiden tot gevaarlijke situaties of verminderde bereikbaarheid. De grootste vervangingsprogramma's / investeringen in het jaar 2023 zijn:

- Programma bruggen & kademuren. Vanwege de beperkte investeringsruimte moeten we het programma temporiseren. Dit kan / zal leiden tot toename van het achterstallig onderhoud.
- Project Oranje Loper; vervanging van acht bruggen plus herinrichting Raadhuisstraat en Rozengracht.
- Vervangingsprogramma's overige 'assets', waarbij de grootste investeringsbedragen naar verhardingen en openbare verlichting gaan. De vervangingsprogramma's 2023 zijn volledig opgenomen in de begroting, maar vanwege de beperkte investeringsruimte 2022-2026 hebben we de programma's voor latere jaren niet volledig kunnen opnemen in de meerjarenbegroting.
- Renovatie wegtunnels, met name afronding Piet Heintunnel, voorbereiding Arenatunnel en (voorbereiding) vervanging / vernieuwing verkeerscentrale.

Voor de categorieën stad verbeteren en stad maken (groei van de stad) resteert nauwelijks investeringsruimte. Uitzondering zijn de projecten de Entree en IJ-boulevard waaraan we in 2023, het jaar van afronding, nog substantiële bedragen besteden.

Groen en dierenwelzijn

Groen in de stad levert een essentiële bijdrage aan de gezondheid en het sociale welzijn van Amsterdammers. Groen in de stad vermindert luchtvervuiling, dempt geluidshinder en draagt bij aan de opgave om hitte te dempen en om het toenemende regenwater als gevolg van de verandering van het klimaat op te vangen en goed te gebruiken. En het draagt bij aan een grotere biodiversiteit. Dit betekent dat groen de stad beter maakt. Vanuit dit perspectief heeft de gemeenteraad in december 2020 de Groenvisie en het Strategisch Huisvestingsprogramma Bovenwijks Groen vastgesteld. De investeringsportfolio binnen dit programma omvat projecten die tot doel hebben de bovenwijkse groenstructuur van de stad significant te verbeteren, dan wel nieuwe elementen toe te voegen. Amsterdam is een Groene Stad, mede dankzij de hoofdgroenstructuur met zijn vele stadsparken, recreatieve gebieden, natuurgebieden, volkstuinparken, groene scheggen en het Amsterdamse Bos. Allemaal bovenwijkse groenvoorzieningen waar de stad Amsterdam in investeert en zorg draagt voor het beheer. Het maakt Amsterdam een leefbare stad, waarin je naast wonen en werken kunt ontspannen, inspannen en genieten van de groene omgeving. Het bovenwijkse groen draagt bij aan de aantrekkingskracht van de stad voor bewoners, creatieve talenten, bezoekers en bedrijven en vormt de basis voor biodiversiteit in de stad. De stad groeit, er ontstaan nieuwe wijken en de bestaande stad verdicht. De komende jaren neemt het inwoneraantal toe en de verwachting is dat – zeker op de langere termijn – ook het bezoekersaantal en de werkgelegenheid van de stad blijven stijgen. Dit betekent dat de behoefte aan (bovenwijks) groen toeneemt.

Thema's per programma

DIGITALE STAD / INFORMATIE

- Monitor Groenvisie met daarin de waarde van Groen i.r.t. Sociaal Welzijn, Gezondheid, Stadsnatuur en Klimaatadaptatie
- We implementeren het Verbeterplan Informatievoorziening, digitale veiligheid en weerbaarheid. Met maatregelen wordt gezorgd dat de informatieveiligheid voor Riool en Drinkwater bij Waternet op orde is.
- Met de Digitale Gracht beheren we een volledig geanonimiseerd monitoringssysteem op de Amsterdamse binnenwateren.
- Met de proeftuin intelligente toegang Oudezijde doen we ervaringen op om bewoners en doelgroepen toegang tot een gebied te geven via kentekencamera's in plaats van dat hier paaltjes en infrastructuur voor nodig zijn.

DEMOCRATISERING

- De groene inrichting van de openbare ruimte wordt vaak in participatie ontwikkeld met de buurt en ook in co-creatie (bijvoorbeeld bij BrasaPark in Zuidoost).
- Medebeheer van het openbare Groen is al jaren gebruikelijk in Amsterdam en wordt ook weer in 2023 voortgezet. Waar dit mogelijk en wenselijk is breiden we dit uit
- In de wijk Buiksloterham implementeren we samen met het waterschap Amstel, Gooi en Vecht en met betrokkenheid van gebruikers een pilot nieuwe sanitatie. Hiervoor worden woningen, zoals de drijvende woonwijk Schoon Schip, aangesloten op vacuümriolering voor de afvoer van toiletwater, ofwel zwart water.

- In de wijk Buikslotermeer ontwikkelt de gemeente/Waternet samen met Firan en met acitieve betrokkenheid van bewoners , in opdracht van woningcorporatie De Key, een duurzaam warmtenet waarbij gebruik wordt gemaakt van warmte uit het in de wijk gelegen persriool.

DUURZAAMHEID

- Het klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte door gebruik van meer groen en geschikt gestandaardiseerd materiaal (zoals bestrating). Daarnaast investeren we ook in beter groen, gericht op biodiversiteit en geschikt voor zowel droogte als natte omstandigheden.
- Stapsgewijs de uitstoot beperken die het gevolg is van het gebruik van het eigen wagenpark voor reiniging, afvalinzameling en beheer openbare ruimte. Daarnaast ook het beperken van de uitstoot van materieel dat in de openbare ruimte gebruikt wordt bij werkzaamheden (zoals elektrische maaiers, bladblazers, werkvoertuigen, etc)
- De netwerkaanpak Amsterdam Rainproof betrekt en activeert bewoners en bedrijven om veranderingen aan daken, tuinen, straten en parken meteen klimaatbestendig te doen. Alle nieuwe gebouwen zijn met de in 2022 aangepaste Hemelwaterverordening Amsterdam verplicht om 70 mm regen te verwerken op eigen terrein en vertraagd af te voeren.
- Met het Actieplan Schone Lucht werken we aan het terugdringen van luchtkwaliteitsknelpunten en voeren we de milieuzone in waarmee per 2025 alleen nog uitstootvrije bedrijfswagens en taxi's welkom zijn. Dit als stap in het uitstootvrij maken van de bebouwde kom in 2030.
- Focus op terugdringen van mobiliteit en schoner maken van de overgebleven mobiliteit

KANSGELIJKHEID

- Binnen het Groendomein werken we samen met Stichting Pantar & Werkbigade. Zo wordt de werkbrigade bijvoorbeeld ingezet voor het onderhoud van het groen van onder meer de ontwikkelbuurten.
- Om het Openbaar Vervoer zo inclusief mogelijk te maken, investeren we in het toegankelijk maken van haltes.

GEBIEDSGERICHT WERKEN

- Medebeheer van het openbare Groen is al jaren gebruikelijk in Amsterdam en wordt ook in 2023 voortgezet en waar mogelijk en wenselijk uitgebreid.
- Aanpassingen in de openbare ruimte (o.a. verhardingen, riool) worden in interactie met de buurt gedaan.
- Stadsdeelbestuurders worden nauw betrokken bij de totstandkoming van het bestedingsvoorstel SMF, zodat de projecten zo goed mogelijk aansluiten bij de prioriteiten binnen de gebieden.